

● تىلەۋحان جاقىپباي ۇلى

يېسىم تاپس ەتلىگەن ھاتىار

— قاندى كۈل كىسى ولتىرگەن قىلمىسكەرمەن مالىمىڭ
م... ەردى نامىس، قوياندى قامىس ولتىرە
سوز بار مەن ئۇشىن جانىم ارىم
تۇرغانىم جوق، قول

shoudaodeliangfengxin

ئىلە ھالىق باسپاسى

تەلەۋخان جاقىپباي ۇلى

يەسەنە تابىس ەتلىگەن حاتتار

(اڭگىمە ، پوۋەست)

بىلە خالىق باسپاسى

图书在版编目 (C I P) 数据

收到的两封信:哈萨克文/托列吾汗著.一奎屯:伊犁人民出版社,2007.7

ISBN 978-7-5425-0940-6

收 I. … II. 托… III. 长篇小说—中国—当代—哈萨克语
(中国少数民族语言) IV. I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 108602 号

策 划: 乌兰别克

责任编辑: 巴合提

责任校对: 巴合提

封面设计: 陈 文

收到的两封信 (哈文)

托列吾汗 著

伊犁人民出版社出版发行

(奎屯市北京西路 28 号 邮政编码 833200)

新疆新华书店经销

乌鲁木齐大金马印务有限责任公司印刷

787×1092 毫米 32 开本 6.5 印张

2007 年 9 月第 1 版 2007 年 9 月第 1 次印刷

印数:1—2000 册

ISBN 978-7-5425-0940-6

定价:9.00 元

جوبالاۋشى: ۇلانبەك قابدوللا ۇلى
جاۋاپتى رەداكتور: باقت اقاجان قىزى
جاۋاپتى كوررەكتور: باقت اقاجان قىزى
مۇقاپاسىن جوبالاعان: چىن ۋىن

يەسەنە تابىس ەتىلگەن حاتتار

بىلە خالىق باسپاسى باستىرىپ تاراتتى
(كۇيتىك قىلالى بېيجىڭ باتىس كوشەسى 28-اۋلا)
پوچتا نومۇرى: 833200
شىنچىياڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىدە ساتىلدى
ئۇرۇمچى داچىڭما باسپا شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتىگىدە باسلىدى
فورماتى: 787×1092 1/32 باسپا تايامى: 6.5
2007-يىلى 9-ئاي 1-باسپاسى 2007-يىلى 9-ئاي 1-باسلىۋى
تىراجى: 1-2000

ISBN 978-7-5425-0940-6

باغاسى: 9.00 يۋان

مازمۇنى

اڭگىمەلەر

1	 اتانىڭ اق تىلەگى
27	 دوستىق پەن ماحاببات
52	 سوڭغى حات

پوۋەستەر

70	 يەسىنە تابىس ەتىلگەن حاتتار
104	 كىم كۇنالى
135	 بايكەننىڭ كەشمەلەرى

ئاتانىڭ اق تىلەگى

مەنىڭ الاۋلاپ جالىنداي جانعان اغتاۋ دا ، البىرت ،
ۋرىنشاق ستۇدەنت كەزىم . جەتپىسكە جەلىپ جەتىپ
كەلسەدە ، جىبەك جولىنداي كۈرەلەنگەن داڭغىل
كوكىرەگى ءارستەن جازا باسىپ جاڭىلماغان كەزى
كەن . قوساقتاپ قوي ساۋىپ جاتقان سارى جايلاۋدىڭ
بولىپ تۇرغان كەزىنىڭ ءبىر كەشى ەدى . اق باتەستەن تىك
جاعالى قازاقي تىگىلگەن كويلەگىنىڭ قوس شىتانالى
جاعاسىن اشىپ تاستاپ ، قايرما جاعالى شاپاننى جامىلعان
بەتى ارتىنا سىلكە سالعان ، قىيرىشق تاس ، قۇمى ارالاس
توبەنىڭ ۇستىندە وتىرغان شوقپار تۇمسىق ، قان
تامىرلارى بەتىندە جىڭشىكە قىزىل جىپتەي تارامدالغان
قىزىل سارى ادام ، جانىنا بارىپ وتىرا قالغان ماعان
قاتپار-قاتپار تەرەڭ ءاجىمدى مويىننى بۇرىپ ، جىيەگى
كوگىلدىرلەنە وشكىن تارتقان كوزىمەن شولا قاراپ الىپ :
— جاڭا تۇعان اقسارىقتىڭ قىزىل شاقا قوزىسىنداي
توڭغاق ، قالانىڭ كۈن تىمەس مىرزاسى كۈيىڭدى سارى
جايلاۋ ءبىر اپتا عانا كەتىردى . ونان سوڭ كۈندىگىپ
كەتەسىڭ . كەشە تەزەككە جاپقان تۈيەنىڭ جابۇن جامىلۇعا
ماقۇل ەدىڭ . بۇگىن وعان پىسقىرىپ قارامايتىن
شىعارسىڭ تەگى . بۇل ەركەلەتكەن ءازىلىم عوي . مەن
جاساعان عۇمىرىمدا انا جايىر ، مىنا بارلىق ، وسى مايلىدا
وتىرغان كەرەي ، ۋاق شىنە تۈز بولىپ تاراعان ،

شېبارايغىرىدىڭ ئۇيرىنىدە شاقىتى بولساقتا ، ەڭ العاش
سىرما كىيىپ شىلتىغان دا ، كالافى كىيىپ قىلتىغان دا ،
ساقال-مۇرتتى مۇنتازداي قىرىپ ، قولداڭداش شاش قويغان
دا ، سازغا جايىلغان قازدىڭ ساڭغىرىغىندا جاسىلداش
تاستاي سالاتىن ناسىبايدىڭ ورنىنا كوك جارما ماھوركانى
بۇرقىراتىپ تارتقان دا ، بىزدىڭ ئۆلىدىڭ جىگىتتەرى ەدى
تەڭگى . بۇل-بۇلما ئاق قۇۋانشتى ايتاينىشى . وقۇ جاسىنا
جاڭا تولغانداردى قويىپ ، بىلككە جاراپ قۇرىق الپ
جىلقى ، تايلاق ۇستاپ قورا شەتنە شىققانداردان ، بۇرىنقى
جالاڭ ايلاق ، جالتاڭ كوز دەگەندەردەن وقماي كىم قالدى .
كۈيىنە قاراپ جارم جىل ، بىر جىل بولسىن تەز
جەتىلدىرۇ كۆرسىنا بارىپ بىلككە جاراپ كەتتى . بۇل
ازاتتىقتىڭ العاشقى جىلدارى ەدى-اۋ تەڭگى . ئازىر ويلاسام
سول وقىغانداردىڭ جالعاسقان سوڭى سەن ەكەنسىڭ . ون
بەس جىل وقۇ از وقۇ ما ؟ ەندى ەستۈمىشە تاغى وقىمىن
دەپ ، جۇرپىسىڭ . وقى . قوساق اراسىندا ، كوپتىڭ بىرى
بولىپ مەمس ، كوڭىلىڭە توقى وقى . وقىغان بىلمەيدى
توقىغان بىلەدى دەگەن بار . ئازىر شەگىنۇ مە ، شەگىنسە
نەگە سولاي ؟ ول جاعىن كىم بىلىپتى بالام . زاماننان با ،
الدە ادامنان با ؟ تەڭگى ونىڭ بايىبىنا مەن بارا المايمىن .
ەڭبەك ەتە بىلىپ ، ەگىن سالىپ ، قوي جايىپ قورققىق
شە بىلىپ ، بىز سىياقتى بولا السادا بولغانى عوي . ئىپتى
كەيىبىرەۋلەرىنەن كوڭىلىڭ تۇڭلىگەندە مۇزداي سۇپ
تاستاي قارايدى . ولار ئداۋىر قاچەتن قاناعاتاندىرعاندى
قويىپ ، جانىن باغۇ جالشىلعىنا دا جارامايدى-اۋ دەيمىن
تەڭگى . بايقايم ەڭبەك ەتكەندى ار ساناپ ، ەڭبەكسىز

جۇرگەنگە ارلانبايتىن سياقتى . قۇر جەلكەڭ جۇرسكە بوي
ۇرۇپ ابدەن سوعان جادى بولعان . وي ، قۇدىرەتى كۇشتى
قودايسىم-اي ! تۇبىنە جەتپ ، قۇرتىپ بارا جاتقان ءارى
كوپ ، ءارى كوك قۇمىرا عوي . هي ، بالام ، وسدان ساۋ
بول . اتالىق تىلەگىم بولسىن . اراق اتا بولماس ساعان ،
وسى ءبىر-اق تىلەگىمدى بەر اينالايسىن . سەن جاقسى
وقىدىڭ . وڭ-سولڭدى بايقاپ قالدىڭ . رازىمىن مەن
ساعان . ۱ ، جاراتقان-اي امسە سولاي بولعاي . كەسەل
نەدە ؟ ول مەس نە ، بۇل مەس ساۋىرىكتەي قۇتىرعاندار
دا عوي . ولاردىڭ تولعامىنان توبىعى بىيك . الداعى
كۇندەردىڭ قاجەتى وسى بولماسا كەرەك . توزۇ مەن شەگىنۋ
كىمدى وكىندىرىپ ، ويلاندىرماس . بالا دەگەندە شىكەن
اسىن جەرگە قويمايتىن الا كوڭىلىسىز اتا-انا بار ما ؟ بولسا
دا از اۋ تەگى . «وقىعان وزار» دەپ بۇرىنعىلار نەگە ايتتى .
بابالار اۋزىنان ايتىلماي قالعان قازاقتا ءسوز جوق .
بۇرىنقى جالعاستىرسا عانا بۇگىنگى بولماق . تامىرسىز
اعاش وسپەيتىنى سەكىلدى . بۇگىنگى قايدان كەلىپتى ؟
مەن سەنى اتانىڭ داستارقان دامىنە ، كيەلى ارۋاعىنا
تاپسىرام . قۇرمەت ەت ، سىينا ءبىل . ءبىزدىڭ
اتا-بابالارىمىز قانداي ادامدار ەدى . اق ەدىل جامپوز ،
وزگەنى ءوزىم ساناپ شىكە تارتقان ، وزەككە تەۋىپ
كورمەگەن ، اش-جالاڭاشقا اۋىزداعىسى مەن اۋىلداعىسىن
ءبولىپ بەرىپ ، بەرەكە مەن بىرلىكتى عانا قولىنا
ۇستاعان ، ارازدىقتى بىلمەگەن ، بوتەن ويلاپ ، بوس ءسوز
سويلەمەگەن ادامدار ەدى-اۋ ! قاراپ وتىرما ، تىڭداي وتىر .
كەزەگى كەلىپ قالعانداي بولدى تەگى . ەسىمدە ساقتالغان

ئېرىستى ئىتتىپ بەرەينى . وي ، ارۋاقتارىڭنان اينالايىن .
سول ادامدار كەلىپ-كەتكەن دۇنيە-اي دەگەن ، — دەپ
تولىنبەك اقساقال كۇرسىنىۋارالاس اۋىر دەم شىعارىپ الپ
اڭگىمەسىنى باستاپ كەتتى .

قىستاۋغا ورنىققاننان كەينىكى مەزگىل . ئېرى
سوناردى بەتكە الپ ءوزارا ۋىمداسىپ قوسىمىشا كاسپىيەن
شۇغىلدانۇغا شىققان ساياتشىلار توبى بۇدىرماق بوكتەردەگى
كۈزەۋلىككە كەلىپ ورنالاسقاننا بىرنەشە كۈن بولدى
تەگى . قانجىعا مايلى ، قاتىپ كەلگەن كۈنى جوق . قارا
قۇلاق ، قارا ەزۋ ، قىزىل جون تۈلكىلەر ءار كۈنى كەشكە
قۇيرىعى بۇلاڭداپ قانجىعادا كەلسە ، ەرتەسىندە ارقار
جۇسان مەن قىزىلشانىڭ ۇلىلدەك باسى نىعارلانىپ
ۇشكىل قارا تۇمسىعانان دودەگەگە ىلىنىپ ، جەلگە
قاقتىرىلىپ تاستالادى . بۇل ساياتشىلار توبىرىنىڭ باس
قۇسبەگى الپىستى ەڭسەرگەن ەڭگەزەردەي شۇڭىرەك كوز ،
اقسارى ءوڭدى راقىمباي اقساقال ەدى . ءۇش اتادان مىراس
بولپ كەلە جاتقان اتا كاسپىيەن العاش ايرىلۇ قۇسبەگى
ءۇشىن كەزىندە وڭايىعا سوعا قويمادى تەگى . سوناۋ
«جۈزدەسۋ كەزى» جال تارتىپ مىنەرى قالماعان كۈندە دە
جاز تۈلەكتە وتىرعىزىپ ، قىس بويى كوتەرىپ ئېرى رەت
تە قىرعا شىقىپاسادا ، تۇعىردان قۇسىپ ۇزبەگەن . كەينىكى
ءورشى تۇسكەن الاساپىران جىلداردا جەكەلىكتىڭ جەلىن
سوقتىرعان ، ەركىن كاسپىيەننىڭ يەسى بولۇدى اڭسارى
اشىپ كوكسەۋشى دەلىنىپ جازىرىلعان سولڭ ، ەرىكىسىز
قۇلاق تىنىشتىعى ءۇشىن قول ۇزگەن تەگى . مىنە سول
اڭساغان اتا كاسپىيەن قايتا ورالپ اينالسا باستاعالى ەكى

جىلغا اياق باستى . بۇكتىسۇدەن قۇتىلىپ بوي جازىپ قالغان بۇل جىلداردا راقىمباي قارت سەرپىلىپ سەرگىپ كەتتى . ءوز بويىنا ەرەكشە ءبىر قۇات توسىننان بىتكەندەي سەزىنەتىن . قارتتىڭ ۇلى اكەسى تۇرالى بۇگىنگە دەيىن ەل اراسىندا اغىز بولپ كەڭ تارالعان مىنانداي قىزىقتى وقىعا دا بار .

سارى جايلاۋ ءۇستى . ءبىر كۇن بۇرىن بىرەۋ قوساقتاعى قويىن ، ەندى ءبىرى جەلىگە كەلگەن سىرلارىن ساۋىپ جاتقان كەشكى قاربالاستىق كەزدە قوسارلانغان انتارى بار ەكى جىگىت بۇركىت المپ اۋىل اراسىنان سۇىت جۇرىسپەن وتكەنن جاڭا عانا ەستىپ وتىرعاندا مامىرەك ۇكىردايعا التايدان ساۋاعا ەكى ادام ءبىر بۇركىت اكەلىپتى . سونى سىزگە سىناتامىن شاقىرىپ كەل . — دەپ مەنى جىبەردى دەگەن شاقىرۋشى تاناۋىنان ءجونى شىعپ كەلىپ ۇلگىرىپتى . وكىرگەن ۇكىرداي ايتقان سولڭ بارماسقا دا ، اينالۋعا دا بولسىن با تەگى . شاقىرۋشىمەن بىلەسە بارىپ ءتۇس الەتى ۇكىردايدىڭ ۇيىنە كىرسە ، وڭ جاق بوساعادا التىنمەن اپتالغان ناقىشتى ورنەكتەرمەن قۇيىمالانغان تۇعىرعا بۇركىتتى وتىرعىزىپ قويغان ەكەن . توماعاسىنا ، قىسقا اياق باۋىنا ءار ءتۇرلى ءىنچۈ-مارجان تاستار ورناتىپتى . كەمپىرقوساق وڭدەس ءتۇرلى-ءتۇرلى شاشىلعان نۇر ءۋى شىنە تارالىپ ساعىمدانىپ قۇبىلا ءتۇسىپ ءبىر اسەم ساۋلەت توگىپ تۇرسا كەرەك تەگى . قۇس سىمباتىنا كوڭىلى تولعانمەن ، سىرىنا قانعىسى كەلىپ اسىققان بولسا كەرەك . اىگىلى قۇسبەگىنىڭ شولپ قوڭىروبانىڭ مال جۇرىنىداي توڭكەرىلگەن كوكقاسقا

بەتەگەسىنىڭ قويۇ سارى قىمىزىمەن قاندىرىپتى دا ، وزىنە
بىتپەگەن جەڭلىك مەنز كورسەتىپ مامىرىك :

— ال ، بەگىم ، سىناپ كورشى . مەنىڭ جانە
تارالعشيلاردىڭ كوڭىلىنە قاراماي ناعىن ايت تەگى . بۇل
سىناق تەك تارالى قۇستىڭ عانا مەس ، ءوزىڭنىڭ ، اسسا
بۇل بەتتەگى كەرەيدىڭ دە سىناعى ەكەننەسىڭدە ۇستا ،
— دەپتى سالماق سالا باياۋ ۇنمەن . الاقانداي كوزى
قانتالاڭقى كۆيدە . قۇستى ماڭايلاپ بارعان قۇسبەگى ءار
جاقتان سىناي قاراپ سىلاپ-سىپاپ كورىپتى دە :

— بۇل التايدىڭ اقپىعى ، ول ارس تەگى . مەنە
توپشىسىن كوردىڭدەر مە؟ — دەپ توپشى ءۇننەن اشپ
كورسەتپتى دە ماڭداي الدى قىران بولماسادا كوڭىلىڭىز
قالمايدى . تىم باپشىل قوس تا مەس ، — دەپ از-كەم
تۇرىپتى دا توماعاسىن الپ ، توبەسىنەن قۇلداتا جەلكەسىنە
قاراي سىپاپ كورپ — ءسوزىم شىن-اق بولار تەگى .
تىرشىلىك بولسا قىزىعەن قىس كورەسىز . ەندى ءبىر ءسوز
تارالى اكلۇشىلەردەن سۇراڭىز . بۇل قۇستىڭ ۇياسى
تەرىسكەي جاقتاعى قىزىل جارتاستا بولسا كەرەك . قارسى
جاق كۇڭگەيدە تاپالتاق ، شالاڭ وسكەن قاراعاي بار ، ۇيا
بار تاستىڭ تۇبىنەن بۇلاق اعىپ وتەدى تەگى . سوندىقتان
ءشول كورمەي جەتىلگەن بىلىعى بالاپان ، — دەپ وسى
ايتقانم قالاي دەگەندەي الدىمەن تارالعشى جىگىتەرگە
قاراپ ، ارتىنان موينىن بۇرپ ءدال وسى ايتقانم
استامىراق بولماس دەگەن سەنمەن مامىرىككە قاراپتى .
سوندا مامىرىك

— قالاي ، سارى سۇيەك تۇستار ، راس پا وسى

دەگەنم؟ ەكى جىگىت قاتارلاسا ، بۈگەلمەستەن راس ەدى
تاقسىر! — دەپ باسنى يىزەسكەن ەكەن . سوندا ەكى
جىگىتنىڭ پىسسىقتاۋ بىرەۋى بولسا كەرەك سۋرىلا — بىز
ۋيادان الا المادىق ، تىم قىيىن . ەارى بىيك ، ەارى كەۋەك .
ادام شىققاندى قويىپ ، ارقانمەن تۇسۇ مۇمكىندىكى جوق .
سان توپتالىپ كەلىپ الا الماي ، اڭدىپ ەجۈرپ العاش
ۇشرعان كۈنى رۇلى ەل بولپ ەكى قايتالعا بولىنىپ
اتپەن قۇپ زورعا ۇستادىق . ەنەسى دە وڭاي قىيىلىق
كورسەتپەدى ، — دەپتى . «اكة كورگەن وق جونار ، شەشە
كورگەن تون پىشەر» دەگەن وسىندايدان ايتىلسا كەرەك .
وسىنداى ۇلى قۇسبەگىتەردىڭ ۇرپاعى زەردەلى قارت جاس
كەزىندە اكەسىنە قاعۇش بولا ەجۈرپ ، قۇس بابىنا قانىق
جەتىلىپ ، مول تاجىرىيەگە يە بولعاندا ، كوكىرەگىنە
سونىڭ ەبارىن ورمەكتەي توقىپ بۇل كەزدە كوزى كورگەنى
مەن ەستىگەننىن ۇز قولمەن ىستەپ ەجۇردى . ەار كۈنى
كەش قۇس سانىن سىعمىداپ كورپ ، كۈندىزگى شابىت
جايىن سۇراي وتىرىپ باپتاپ بەرىپ وتىراتىن . قارت
قۇسبەگى رەكەڭ بۇگىن كۈندەگى ادەتى بوپىنشا قوستاعى
قۇستارعا بولجاۋ جاساپ بايقاپ كەلىپ وتىرعاندا ، سالەم
بەرىپ بىر ادام كىرىپ كەلدى . سالەمنى الپ ،
قولسىنداى پىلالاين سۇرىپ جاتقان بەيتانىس قوناققا ،
قوناق قۇمار قازاقتىڭ ۇز پەيلىمەن ، — جوعارى شىق ،
— دەدى الا-كەۋىسم ۇي ىشىندە قانشا زەر سالا ۇڭىلە
قاراعانىمەن تانى الماعان راقىمباي اقساقال . قوس تۈلكى
الپ كەلگەن مۇقاش بۇركىتىنىڭ قالاي العانىن ماقتانا
سوز ەتىپ ، كوكتەمگى سامالداي ەسكەۋىلدەپ وزگەگە

ئسوز بەرمەي وتىرغان بولاتتىن . بۇگىن ئىچىنى دە
كەلگەندەي ەدى . ويتكىنى كوزىنىڭ قىزىل قۇرتىنان ئۆمىسىق
قاناقان بۇگىنكى تەك مۇقاش قانا ، ول جايىشلىقتا قاراداي
قاسقىر سوعىپ جۈرەتتىن جىگىت بولاتتىن . ونىڭ قۇرداسى
بەرگەن ، — بولدى ، كەۋىلدەمە . ەلىرىپ بولدىڭ . ادام
دەگەن بوسكەندە ەسىنەن ايرىلىپ قالماقلاي ئۆزى . ەكى
تۈلكىنى ئىر رەتتە الپىسىڭ ، كۈن ارالايىپ الاتىنداردىڭ
ئىشى نەگە كەۋىپ جارلىماي وتىر . انا يىگەندى نەگە
كورمەيدى كوزىڭ سەنىڭ ، — دەپ ەكىشى قۇرداسىن
قاعىتىپ جاتقان كەز ەدى . ئۆي ئىشى قۇلاققا ئۇرغان تاناداي
بولا قالدى دا ، ئوزارا ئىچىلاسىپ لايىقتى ورىن بوساتقانداي
بولدى . ەسىكتەن كىرگەن بەيتانىس ادام ارشلىغان ورىنغا
وتىردى دا ، امان-سالەمىن اقىرلاستىرىپ :

— قۇسىمدى ورنالاستىرايىن ، — دەپ ورنىنان تۇردى .
— باۋىر ، قۇستىڭ ئبارى سول ئۆزى ئىدە . سىرتتا
بولماسا بولدى . بۇل ئۆي كەيدە تۇتىندەپ كەتەدى . تۇتىندە
وتىرغان قۇس ماڭىقا بولادى ، — دەپ ەسپە مۇقاش
كوشەنسپ ، ەلىرە ئۇن قاتتى تەگى . ەسپەلەۋ ادامنىڭ
ەركى ماس تا مەس ، ساۋ دا مەس ، ئىراق قىزۋى
كوتەرىلىپ ماستانا باستاعان ادامنان نە پارقى بولسىن .
كەكسەلەۋ تارتقان قۇناپىا ، — بولدى مۇقاش . ئسوزدى
ازايت . از سويلەمەدىڭ ، — دەپ ئزىلىسىز تەكتەگەن ئىچاي
ئىلىدىردى . ول مۇقاشتىڭ نەمەرە اعاسى ەدى تەگى .
امالسىز ئۆزى بۇلىدى دا ، زاكوتقا وتىرغانداي ئموليدى دە
قالدى . ارقار تەرىسى بوستەگى جايلىغان بۇرىشتاعى جاتىن
ورنىندا جەلبەگەي جامىلىپ شىگىمەن وتىرغان رەكەڭ

اقساقال شوقشا ساقالىن سىپاپ ، ساۋساعىمەن سالالاپ
وتىرىپ بەيتانىس ادامنىڭ جۈنىنە اۋىسا باستادى .

— «يا ، بالا ، تانىمادىق . تانىسا كەلە ۇياتتى بولپ
جۈرەمىز بە تەگى . كىم ءېلىسن ونى ؟ مۇنى الدىن الا
ەسكەرتەيىن . ادام جاس كۈنىندە ءبىر بالا ، كارتەيگەندە
ءبىر بالا دەگەن بار . بالا بولماساقتا ، بالاغا تاياپ قالدىق .
ءجونىڭدى ايت . بەيتانىس جولاۋشى ، — مەن ءسىزدى
تانىمىن . مەنى تانىماعانىڭىزبەن ءجونىمدى ايتسام
بىلەسىز . مەن دەمەۋدىڭ بالاسىمىن . اتم ءالجاپار ، — دەپ
تىنىپ ، ەسىنە الا الارما ەكەن دەگەن پىيىلىمەن اڭداي دا ،
سىناي دا قاراعان كوز جانارىمەن تىگىلە قالدى تەگى . —
و ، و ، «اكەمنىڭ اتىن ايتسام يتشە ۇلىرسىڭ» دەگەن وسى
ەكەن عوي . مەن ئاق سول بولىدىم . ءجون-ءجون ، — دەپ
باسىن يزەكتەتە وتىرىپ راقىمباي قارت ، — ءۇي شتەرىڭ
امان با ؟

— قۇدايعا شۇكىرلىك .

— ۇيلەرىڭ بايرىعى مەكەندەرىڭدە مە ؟
— ءيا .

— بۈگىن ۇيدەن شىقتىڭ با ؟

— ءيا . ءالجاپار حابارلى سويلەم سوڭىنا قويىلاتىن
نۇكتەدەي ءبىر عانا ءسوز ، ءيا . . مەن شولاق قانا جاۋاپ
قايرىغانىنا قاراپ سىرت تىڭداۋشىلار ءاسىلى سوزگە نواعان
دۇڭك مىنەزدى جان بولسا كەرەك دەسىپ شتەي توپشى ،
جورامال جاساستى . قۇس كوتەرىپ جۇرگەننەن كەيىن
ارىنە تۈلكى قاراپ شىعپ «ەل قۇلاعى ەلۋ» دەگەن
ءبىزدىڭ وسى كۈزەۋلىكتە ەكەنىمىزدى ەستىپ ، اۋىلدىن

ۈزائىقىراپ كەتكەن سولڭ ، ارنايى قونالقاغا بولا كەلگەن
شعار دەگەن بولجاۋ جاساعان راقىمباي قارت اڭشىعا اق
جول تىلەگەن نىيەتمەن ، — وندا قانجىعا مايلاڭسىن ، الا
قولداپ جار بولسىن ، بۇگىن بىلىكتىرگەنڭ بار ما ؟ — دەپ
جامىلىپ وتىرعان شىگىن قىمتاڭقىراپ ورنىنان ءبىر
ىرعالىپ قويدى . قۇس كوتەرىپ جۇرسەمدە ، ارنايى قۇس
سالىپ شىقپادىم دەگەندى ەرسى كوردى مە تەگى از-كەم
بەت اجارىنان قىسلۇ سىڭايى بايقالغان ءالجاپار ، — جوق ،
اقساقال ، قۇس سالىپ جۇرگەنم جوق ، ۇستاعانما ەكى
جىل بولدى ، توپاتتاپ قالغان جەرىنەن قولعا ءتۇسىرىپ
ەدىم . ءبىراق ، ءدال بۇگىنگە دەيىن تىشقان مۇرىنىن قاناتا
المادىم . جازدا تۇلەكتە وتىرعاندا ، جايلان ۇستىندە ناعاشىم
كەلىپ وسى قۇسىمدى قولقالاعان ەدى ، سول كىسىگە
اپارىپ بەرەيىن دەپ كەلمەن . ساياتشى ەمەس ،
جولانۇشىمىن تەگى .

— ناعاشىڭ كىم ؟ ولار قاي جەردە وسى كەزدە .

— ناعاشىمنىڭ اتى قاسەن . ۇتى ماڭىندا .

— الگى ، كۇدەڭشەنىڭ قاسەنى مە ؟ كەيىن جەتىم

قاسەن دەپ اتاپ كەتتى ەمەس پە ەل ونى .

— ەيا .

— ءوزى تۇلكى كورسە ۇشا ما ؟ جوق تۇلكىگە ءالى

جەتپەي مە ؟ جاقسى تۇلەتپ ، جاقسى قايرسا ، باپتاي

بىلسە نەگە المايدى ەكەن ول . — بىلە المادىم . ايتەۋ ،

تالاي-تالاي مەن دەگەن قۇسبەگىتەرگە كورسەتتىم .

قايرتتىم . قاتارىندا ءجۇرىپ تە كوردىم . تۇلكى كورسە

ۇشپاي قويمايدى . ءبىراق ، ءتۇيىلىپ بارىپ ، ەندى

ۋىستايدى-اۋ دەگەندە شالقپ كوككە قايتا كوتەرىلە
 المايدى . — قاسەن دە جاس قوي . بۇرىن قۇس سالىپ
 كورگەن بە ەكەن ءوزى ؟ ولاردىڭ ار جاعىن مەن ابدەن
 بىلمەن . ول اۋىلدىڭ بۇرىننان قۇسقا ۇيرىلگى جوق ەدى
 عوي . — ونىڭىز راس . ناعاشىم دا بۇرىن قۇس كوتەرىپ
 كورمەگەن . قالاي ەكەن بىلىرىدان بەرى قۇمارتىپ
 قالسىپتى . العاش قولنا الپ كوتەرەر قۇسى دا وسى
 بولماق . بۇل قۇستان ابدەن كۈدەرىم ءوزىلدى . بەكەرگە
 قويا بەرگەنشە ، رەنجىپ قالما پارىپ بەرەيىن . بارلىق
 جاعدايىن ايتايىن . بىرنەشە كۈن سالىۋرىنغا دا شىعايىن .
 قويا بەرسە ءوز قولمەن ، باقسا ءوز ەڭبەگىمەن بولسىن
 دەگەن ويمەن كەلە جاتىرمىن . — ە ، قاراعىم-اي ، ونىڭ
 ءجون . «سۈيەك سۈيەنىپ كۈنەلتەدى» دەگەن بار . بەرەدى
 دەپ بەت ، سالىپ وتىر-عوي . سۇراسا بەرگەننىڭ ءجون .
 «التىن توننىڭ بولسا ، جاعا مەنەن جەڭ كەرەك ، قانشا
 باتىر بولساڭدا ەلىڭ مەنەن جەر كەرەك» دەپ بۇرىنقىلار
 بەكەر ايتپاعان . بەكەرگە قويا بەرسەڭ ، ادام ەمەس پە ،
 ايتپاعانىمەن شىتەي ويلاپ قالادى . قولىندا كۈيەننىڭ
 سۇراپ ەدىم ماعان قىماي قويا بەرە سالىپتى دەمەسىن كىم
 بىلىسن . المايمىن دەسە مەيلى ، الدىنان وتكەننىڭ ءجون
 عوي . ەكى-ءۇش كۈندىك اتنىڭ تەرى كەتەر قىيىن بولسا ،
 باسقا نەڭ قۇراپ كەتەر . ءوزىڭنىڭ ءۇش-قادرلى
 جۇرتىڭنىڭ بېرى — ناعاشىڭ ەكەن ، — دەپ ۇلكەننىڭ
 اقسىلىن ايتىپ ، ءسال ۇندەمەي قالعان قارت قۇسبەگىنىڭ
 نازارىن بولگەن ءالجاپار :

— وزىڭىزگە بىر اكەلىپ كورسەتپەك ەدىم . نىعايى

ئېسىر كەلمەي-اق قويدى . قىسىنى كەلمەيتىن ئىس
كەلمەيدى ەكەن عوي ، ئىدام ايداپ ارالارنىڭغا كەلىپ
قالدىم . بالا الدە وسلاي قىستىرغان بولار ، — دەپ كەلىپ
ئىسوز ايامىن كورىپ بەرسەڭىز دەگەنگە باتلىدىق ەتپەگەندەي
ۈزە سالىدى تەگى .

— ئىجون عوي مۇنىڭ . ئىبىراق ئىبىر بالا بىلەدى . مەن
قولمىنان كەلگەنىمدى اياماسىپىن . مەنىڭ قولمىدا نە تۇر
دەيسىڭ . ايتەۋ ، اتادان قالغان مۇرا ، جاسىمىنان باۋىر
باسىپ كەتكەن سولڭ قىا الماي جۇرگەندىك . ئازىر ئتۇن ،
جانۋار قوناقتا عوي ، مازالامايىق . ونىڭ ۇستىنە مىنا الا
كەۋىم شام جارىغىندا كوزىم كورمەيدى . اۋەلى ەسىكتى
زورعا تاۋىپ كىرىپ-شەامىن . تىرشلىك بولسا تاغىرتەڭ
كورەلىك . قارت قۇسبەگىنىڭ اق پەيىل ، تاۋ سامالىنداي
اڭقىلداغان كوڭىلىنە رازى بولغان ئىالجاپار ەندى باسقا نە
دەرىن العاشتا بىلمەي قالدى . شىتەي ئىبىر قۋانىش بويىن
بىلەي باستادى . الدە سول سەزىمىنىڭ جەبەۋى مە تەگى .
— ەگەر ناعاشىم المايمىن دەسە . سول جەردىڭ وزىندە
قويا بەرىپ قايتام . قۇر كوتەرىپ جۇرە بەرگەننىڭ ئىجونى
كەلتەن ەمەس ، — دەپ قارايغان كوڭىلىمەن بار شىنىن
ئىبىر-اق اقتاردى ئىالجاپار .

— ناعاشىڭ كۇرەڭشە ەرەكشە شەشەن ، سوزگە تاپقىر ،
ئوز كەزىندە بەت-بەدەلدى بولپ وتكەن ، ساناققا ەمەس ،
ساناقتا قوسىلغان ادام بولاتىن . ئىبىراق ، جارىقتىق ەرتەرەك
قايتىس بولپ كەتتى دە ، جالعز ۇلى قاسەننىڭ كەيىن
جەتىم اتالىپ قالغانى سول تەگى . ئىدال بۇگىنگە دەيىن
ەسىمىنەن شىقپايدى . جاڭىلماغان شىعارمىن وسى